

NOVÁ SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ VE VĚCECH SPRÁVNÍCH

JAN FILIP

V lednu 1998 začala k nemalému uspokojení zájemců o oblast veřejného práva vycházet nová sbírka soudních rozhodnutí nazvaná nakladatelstvím Codex Bohemia „*SOUDNÍ JUDIKATURA ve věcech správních*“. Ne náhodou je v této souvislosti připomínáno, že právě před 80 lety začala vycházet v mnohém dodnes aktuální studnice poučení na tomto poli „*Sbírka nálezů Nejvyššího správního soudu*“, zpravidla zvaná po svém redaktorovi jako Bohuslav.

V této souvislosti bych rád zmínil právě o některých souvislostech navázání na historii předchozí sbírky i na redaktorství takového sbírky v současnosti. Není pochyb o významu takové sbírky pro právní praxi. Listina základních práv a svobod v čl. 36 odst. 2 zaručuje soudní přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánů veřejné správy. Znalost výsledků a praxe tohoto soudního přezkumu je proto neoddělitelnou součástí profesní odbornosti právě pracovníků veřejné správy, stejně jako soudců, advokátů, zástupců dalších profesí poskytujících právní poradenství v oblasti daní atd.

O tom, jaký význam dnes i právní teorie přikládá soudcovskému právu, se snad není třeba ani zmiňovat. Stačí jen připomenout, že je již překonáno učení o tom, že soudce jen odhaluje skrytý smysl zákona a sám nic nepřidává nebo přidat ani nesmí. U nás se o tom vede určitá diskuse mezi obecnými soudy a Ústavním soudem. Jistě že závěry soudů váží jen konkrétní strany sporu, ovšem to se netýká právního názoru soudu, který svým významem konkrétní spor přesahuje a vztahuje se i na řešení budoucích sporů.¹ Žádný soud, ani orgán veřejné správy se při rozhodování nemůže tvářit, že zde takový právní názor instance, která bude

¹ Z novější publicistické literatury viz např. H.V. Erichsen a kol.: *Allgemeines Verwaltungsrecht*. 10. vyd., Berlín – New York 1995, s. 155.

jeho rozhodnutí přezkoumávat, není.² Jistě je nemusí všechny znát, ale právě i k tomu účelu by měla sloužit nově vydávaná Sbíрка, aby tuto potíž pomohla napravit. I vydávání takových sbírek proto patří nejen k podnikání, ale i k rozvoji myšlenky právního státu.

Oproti minulosti mají všichni v této oblasti zainteresovaní daleko těžší pozici. Na rozdíl od koncentrovaného správního soudnictví bývalé monarchie i ČSR do ukončení činnosti správního soudu v Bratislavě počátkem 50. let, nyní správní soudnictví vykonává prakticky celá soudní soustava, přičemž těžiště leží v rozhodování krajských soudů. Proto je nepochybně potřebné, aby zde byl specializovaný časopis, který by tuto judikaturu soustřeďoval a zpřístupňoval.

S tím souvisí potřeba výběru takových rozhodnutí, která by v tom množství produkovaném těmito soudy, sloužila jako nejlepší vodítko a zdroj informací. Tomu proto odpovídá výběr členů redakční rady Sbířky, ve které nacházíme kromě zástupců obou vrchních soudů, též předsedy specializovaných senátů z krajských soudů v Českých Budějovicích, Praze a Brně. Konečně jsou v redakční radě zastoupeni i představitelé akademické sféry (docenti Mikule a Mates). Takto složená redakční rada je nepochybně předpokladem výběru judikátů, které budou mít pro zájemce největší význam. Je proto jistě náhodou, že v prvních dvou číslech se objevily pouze výsledky činnosti Vrchního soudu v Praze (18 judikátů), Krajského soudu v Českých Budějovicích (2 judikáty) a Krajského soudu v Brně (1 judikát). Nepochybně půjde i o spolupráci s odbornou veřejností, aby na zajímavá a významná rozhodnutí upozornila.

Nicméně se nemohu zdržet poznámky, že jeden problém jak zaměření Sbířky, tak i složení její redakční rady vyvolává. S ohledem na převažující jednoinstančnost rozhodování v otázkách správního soudnictví je to prakticky zejména Ústavní soud, který ve své činnosti koncentruje přehled o rozhodování správních senátů. Každý ze soudců zpravodajů Ústavního soudu se za dobu pěti let setkal s rozhodováním většiny soudců krajských a vrchních soudů v této oblasti. Nejde však jen o jeho zastoupení v takové veřejnoprávní Sbířce. Jde též o to, že řada nálezů Ústavního soudu zásadně mění ustálenou praxi rozhodování soudů ve správních věcech. Stačí jen na okraj připomenout sérii nálezů od srpna loňského roku, kterým byla změněna představa o tom, co je rozhodnutí procesní povahy, které je vyloučeno ze soudního přezkumu (ve věcech správního řádu, v řízení ve věcech daní a poplatků a naposled v lednu 1998 ve věcech správní exekuce), když nebudu zmiňovat jeho judikaturu restituční. Není pochyb o tom, že tato rozhodnutí Ústavní soudu by se měla ve Sbířce objevit též nebo by na ně mělo být poukázáno.

² Nebo tvrdit v duchu názoru Mikuleho a Sládečka (Bulletin advokacie, roč. 1995, č. 8), že jej nepřesvědčil

První číslo Sbířky začíná judikátem č. 174. Je to způsobeno tím, že Sbířka bezprostředně navázala na „Výběr soudních rozhodnutí ve věcech správních“, která dosud vycházela jako tzv. červená sbírka (i nyní je tato barva na obale sbířky zachována) v časopise Správní právo (předtím jako Sbířka soudních rozhodnutí ve věcech správních). To si myslím třeba ocenit, neboť tak bude zachován jednotný jazyk a umožněno jednoduché odkazování na judikáty dosavadní i nové Sbířky. Redakce Sbířky přitom upozorňuje, že judikáty č. 1 až 173 vydá knižně ještě v roce 1998 (včetně rejstříků!).

I s ohledem na posledně uvedené možno nový počín nakladatelství CODEX BOHEMIA, s.r.o., jen přivítat. S ohledem na proklamovaný návrat ke kořenům ovšem nezbývá než konstatovat, že oblast veřejného práva dosud celá pokryta není. Těžko ovšem možno předpokládat, že by se někdo v dnešních podmínkách mohl ujmout vydávání sbířky rozhodnutí správních orgánů a judikátů ve věcech volebních (v minulosti „Sbířka zásadních rozhodnutí volebního soudu“ zvaná po redaktorovi „Koschin“) a ve věcech sdrůžovacího práva (spolků, politických stran). I když jde převážně o věci části třetí hlavy páté o.s.ř. (§ 200h až § 200n)³, a nikoli části páté o.s.ř., přimlouval bych se za to, aby si rovněž tyto záležitosti vzala nová červená sbírka pod svá křídla.

³ Připravovaná novela volebních zákonů se chystá do těchto ustanovení sáhnout v neprospěch obecných soudů. Nedomnívám se však, že lze působnost Ústavního soudu rozšířit cestou obyčejného zákona